

- JGC

UDSKRIFT
AF
SØ- & HANDELSRETTENS DOMBOG

DOM

Afsagt den 10. august 2010 af Sø- og Handelsretten sammensat af vicepræsident Mette Christensen (retsformand), Carsten Vagn Jacobsen og Thorkild Juul Jensen

V-30-09

1) Stokke AS
2) Peter Opsvik
(Advokat Per Håkon Schmidt)

mod

Leanderform ApS
(Advokat Pia Kirstine Voldmester)

Indledning

Denne sag vedrører spørgsmålet, om Leanderform ApS ved produktion og markedsføring af *Leander* stolen har krænket Stokke AS' og Peter Opsviks rettigheder til TRIPP TRAPP stolen.

Påstande

Stokke AS og Peter Opsvik (herefter samlet Stokke) har nedlagt følgende påstande:

1. Leanderform ApS (herefter Leanderform) skal anerkende at have krænket Stokkes rettigheder ved produktion og markedsføring af stolen vist på bilag 1 benævnt *Leander stolen*.
2. Det forbydes Leanderform at fremstille, importere, udbyde til salg, markedsføre eller oplagre med henblik derpå, eksportere eller på anden måde erhvervsmæssigt at disponere over barnestole svarende til stolen vist på bilag 1 benævnt *Leander stolen*.
3. Leanderform skal anerkende at være uberettiget til at benytte betegnelsen "Leanderstolen • vokser med barnet" ved markedsføring og salg af stolen vist på bilag 1.
4. De af påstand 1 omfattede barnestole i Leanders besiddelse skal udleveres for Leanderforms regning til Stokke til destruktion.
5. Leanderform skal til Stokke AS betale 100.000 kr. i erstatning med renter fra sagens anlæg den 4. juni 2009.
6. Leanderform skal til Peter Opsvik betale en godtgørelse på 30.000 kr.

Leanderform har påstået frifindelse og har nedlagt følgende selvstændige påstande:

1. Stokke AS skal anerkende at have handlet i strid med markedsføringslovens §§ 1 og 3 ved udsendelse af bilag J til Stokke AS' forhandlere.
2. Stokke AS skal anerkende at være erstatningsansvarlig for det af Leanderform lidte tab, som følge af Stokke AS' overtrædelse af markedsføringslovens §§ 1 og 3.

Stokke AS har over for Leanderforms selvstændige påstande nedlagt påstand om frifindelse.

Oplysningerne i sagen

TRIPP TRAPP og Sitti stolene

Møbelarkitekt Peter Opsvik er ophavsmand til barnestolen kendt som TRIPP TRAPP stolen. Rettighederne til stolen er givet i licens til det norske selskab Stokke AS. Stolen er tegnet i 1970'erne og har været kontinuerligt markedsført i Danmark siden.

Den 1. juni 2004 fik Stokke AS hos Patent- og Varemærkestyrelsen registreret TRIPP TRAPP stolen som et tredimensionelt figurvaremærke i klasse 20 for møbler, herunder stole og barnestole.

Peter Opsvik har udover TRIPP TRAPP stolen tegnet en anden barnestol med indstilleligt sæde, benævnt Sitti stolen. Denne stol kom på markedet i 1994.

Leander stolen

Leanderform har udover *Leander* stolen produceret og markedsført flere produkter til børn, herunder en vugge, en børneseng og en juniorseng.

Den 24. august 2006 fik Leanderform registreret *Leander* stolen som et EF-design hos Office for Harmonization in the International Market (OHIM). Stokke har i Holland gjort indsigelse med registreringen. Sagen er pt. sat i bero og afventer udfaldet af en retssag, der verserer mellem parterne i Holland.

Under hovedforhandlingen har der været forevist følgende barnestole: TRIPP TRAPP stolen, *Leander* stolen og Sitti stolen.

TRIPP TRAPP stolen til venstre og *Leander* stolen til højre:

Sitti stolen:

Den på billederne viste *Leander* stol svarer til den stol, der er vist på bilag 1. Udsalgsprisen for en *Leander* stol er 1.394 kr., og udsalgsprisen for TRIPP TRAPP er i samme prisleje.

Sloganet "Stolen der vokser med barnet"

Ved markedsføringen af TRIPP TRAPP stolen har Stokke benyttet sig af sloganet "Stolen der vokser med barnet".

Den 19. februar 2007 indgav Stokke AS en ansøgning til Patent- og Varemærkestyrelsen om registrering af varemærket "Stolen der vokser med barnet" i klasse 20. Den 14. marts 2008 blev varemærket foreløbigt registreret.

Basson Baby ApS fremsatte den 28. april 2008 indsigelse mod varemærkeregistreringen. Ved Sø- og Handelsrettens dom af 17. november 2009 mellem Stokke AS og Basson Baby ApS fik Stokke medhold i, at varemærket "Stolen der vokser med barnet" gennem indarbejdelse havde opnået særpræg i relation til produktet barnestole. Sagen er anket til Højesteret, dog ikke for så vidt angår varemærkeretten.

Leanderform har ved markedsføringen af *Leander* stolen blandt andet benyttet sig af beskrivelsen "Vokser med barnet", jf. nedenfor.

Leanderstolen

Leanderstolen kan anvendes i baby- og juniortiden og er også en komfortabel stol for voksne

- Elegant design
- Vokser med barnet
- Sikkerhedsbøjlen justérbar i to positioner
- Sæde og fodplade reguleres frit
- Flyggen kan justeres i to højder
- Leanderstolen føres i sort, kirsebær, valnød, natur og white wash
- Hynden føres i sort, oliven, brun, off-white, orange og lime

Stol	1349,-
Bøjle	199,95
Vejl.uds.kr. Hynde	249,95

Leander

Bilag 10

Markedsføringsmæssige forhold

På en messe i Øksnehallen i 2009 udstillede Leanderform blandt andet *Leander* stolen ved ophæng på væggen. Leanderforms forhandlere udstiller også *Leander* stolen ved ophæng på væggen samt ved opstilling på et podie.

De samme former for udstilling benyttes af Stokke ved markedsføringen af TRIPP TRAPP stolen.

Endvidere har forhandleren Børnebiksen på sin hjemmeside ved markedsføringen af *Leander* stolen benyttet overskriften "Trip Traps afløser".

Den hollandske retssag

Ved dom af 21. oktober 2009 fra Distriktsretten i Amsterdam i sagen mellem Stokke m.fl. mod Leanderform ApS m.fl. kom retten frem til, at *Leander stolen* gav et andet helhedsindtryk end TRIPP TRAPP stolen, og at der derfor ikke forelå en krænkelse af TRIPP TRAPP stolen. Dommen er anket.

Stokkes henvendelse til deres forhandlere om *Leander stolen*

Karsten Larsen, Country Sales Manager – Nordic, Stokke, skrev den 22. december 2009 til samtlige forhandlere af TRIPP TRAPP stolen.

Det fremgår af brevet (sagens bilag J), at Stokke havde indledt sag mod Leanderform på grund af *Leander stolen*, der ansås for at være "en kopi af Tripp Trapp", og at forhandlerne inden 48 timer skulle stoppe salget og markedsføringen af *Leander stolen*. Det blev samtidig meddelt, at et fortsat salg af *Leander stolen* medførte automatisk opsigelse af forhandleraftalen for TRIPP TRAPP med omgående virkning.

Af brevet fremgår endvidere, at Stokke for nylig havde vundet sagen over Basson Baby ApS vedrørende Lulu stolen i Sø- og Handelsretten.

Syn og skøn

Skønsmændene, industriel designer MDD Thomas Dickson og møbelarkitekt MDD Hans Thyge Raunkjær, har afgivet skønserklæring, hvoraf der blandt andet fremgår følgende:

"4.1 Først de af Stokke AS og Peter Opsvik ... stillede spørgsmål.

Spørgsmål 1:

Skønsmanden bedes kort beskrive de tre stole; TRIPP TRAPP stolen, Leanderstolen og Sitti stolen, jf. bilag 8.

Svar:

Alle tre stole er høje barnestole, der bringer det i stolen anbragte barn i højde med et almindeligt spisebord. Alle tre stole er udført i lyst træ og har henholdsvis en sidde- og en fodplade der begge kan justeres således at stolen kan bringes til at indtage den bedst mulige indstilling i forhold til barnets størrelse.

TRIPP TRAPP stolen er opbygget af to sidevanger (som på en stige), der når man ser stolen fra siden ligner et omvendt 7-tal. Disse vanger er begge sat sammen af to lige stykker massivt træ (henh. 66/75 mm x 25 mm i tværsnit). De to vanger er fastholdt i en afstand af 410 mm med 5 afstandsstykker: Forneden ved gulvet med en liste af træ, øverst to buede ryglænsstykker udført i lamineret træ, samt endelig af to sortlakerede metalstænger med et cirkulært profil på Ø 13

mm. Denne konstruktion udgør en stabil ramme, som muliggør trinvis montering af de løse sidde- og fodplader ved hjælp af et antal (2 x 14 stk.) fræsede spor på indersiden af de to sideranger. I det fremviste eksemplar er der også øverst monteret en buet sikkerhedsbøjle i lamineret træ, samt en gjord, fremstillet af et sort skindlignende materiale, der går fra denne bøjle og ned igennem et udfræset hul i siddepladen.

Leanderstolen er opbygget af to sidestykker, der når man ser stolen fra siden tegner et organisk svunget forløb, og som med brug af nogen fantasi kan minde om et omvendt 7-tal. Disse to sidestykker er hver for sig udført ud-i-et af lamineret lyst træ (28 mm X 35 mm tværsnit). De to sidestykker er fastholdt i en indbyrdes afstand varierende fra ca. 345 mm (øverst) til ca. 480 mm (bagerste ende af fodpartiet) vha. 4 afstandsstykker: Forneden ved gulvet af en afrundet massiv træliste, foroven af et enkelt ryglænsstykke udført i lamineret træ, desuden er både sidde- og fodpladen monteret på forsiden af sidestykkerne med unbrakoskruer, der skrues ind fra bagsiden. Sidde- og fodpladerne kan trinvis justeres i højde i forhold til barnets størrelse ved at løsne skruerne i disse emner og montere dem i andre af de forborede huller (2 x 12 stk.). To beslag, udført i støbt letmetal, monteret på undersiden af begge plader muliggør denne montering. Rygstykket er monteret på sidestykkerne fra bagsiden med unbrakoskruer og yderligere et sæt forborede huller i sidestykkerne muliggør to forskellige højdeindstillinger af rygemnet. I det fremviste eksemplar er der også ved siddepladsen monteret en buet sikkerhedsbøjle i lamineret træ, der kan sættes i to positioner, samt en gjord, fremstillet af et sort skindlignende materiale, der går fra bøjle og ned igennem et udfræset hul i siddepladen.

Sitti stolen er opbygget af en skråt oprejst central støtte udført i lamineret lyst træ (ca. 70 mm bredt og med varierende tykkelse). Denne er monteret ved gulvet i en korslignende fod der består af to laminerede trækomponenter. På den centrale støtte er der fræset nogle spor der gør det muligt at montere sidde- og fodpladen vha. hver deres beslag med sort plastikfinish. Disse plader kan trinløst justeres ved at dreje på et håndtag på bagsiden af den centrale støtte. Nær toppen af den omtalte oprejste støtte er monteret et rygstykke der er fremstillet af lamineret træ. På undersiden af siddepladen forefindes et spor der tjener til fastholdelse af en krum og T-formet sikkerhedsbøjle i lamineret træ, der går op imellem barnets ben. På denne sikkerhedsbøjle er to sikkerhedsgjorde i sort vævet nylon fastgjort i den ene ende, og den anden ende kan fastgøres på rygstykket, for således at forhindre et barn i at falde sidelæns ud af højstolen.

Spørgsmål 2:

Skønsmanden bedes beskrive forskelle og ligheder mellem TRIPP TRAPP stolen og Leanderstolen, bilag 1, jf. bl.a. bilag 5.

Svar:

Ligheder og forskelle kan delvis udledes af beskrivelserne i svaret på spm. 1.

Angående lighederne mellem TRIPP TRAPP stolen og Leanderstolen:

De er omtrent lige høje (Leanderstolen dog en anelse højere).

De er også omtrent lige brede, om end Leanderstolen varierer i bredde fra top til bagenden af benene.

De har begge (næsten) vandrette sidde- og fodplader der kan justeres trinvis i spring på henh. 32 og 35 mm.

Begge stole er hvad man i fagsproget kalder frisvingere, dvs. stole uden bagben.

Begge stole har en sikkerhedsbøjle, om end af forskellig udformning, samt en sort skindagtig gjord til fastgørelse mellem bøjle og sæde.

Træsorten er i begge tilfælde angivet til at være lakeret bøg, om end Leanderstolen i det fremviste eksemplar har en noget lysere fremtoning.

Angående forskellene mellem TRIPP TRAPP stolen og Leanderstolen:

Hvor TRIPP TRAPP stolen har et for 1970'erne noget tidstypisk design med brug af lige stykker træ, rette linier og ret kraftig dimensionering af godset, så har Leanderstolen et spinklere, lettere og mere afrundet (organisk) udseende, især i kraft af dimensioneringen og linjeføringen i sidestykkerne. Det kan også bemærkes at TRIPP TRAPP stolen vejer ca. 6.6 kg og Leanderstolen ca. 5.2 kg.

Leanderstolen har i kraft af sin konstruktion også en let fjedrende effekt ved belastning, mens TRIPP TRAPP stolen er helt stiv.

På grund af Leanderstolens opadgående bue på underdelen opnås at stolen reelt støtter på fire punkter, som de fleste andre stole, mens TRIPP TRAPP stolen derimod står på hvad der nærmest må betegnes som to 'meder'. Der er dog på undersiden af TRIPP TRAPP stolen monteret 4 'trædepuder' på 3.5 mm tykkelse.

Leanderstolens ryglæn er fremstillet i eet stykke, der er fastgjort på forsiden af sidestykkerne med skruer, og med en udfræset åbning til fastgørelse af sikkerhedsbøjlen. TRIPP TRAPPs ryglæn derimod består af to ens stykker lamineret træ, der er monteret ved indfræsning på inder siden af sidevangerne og desuden fastgjort med undersænkede unbrakoskruer. TRIPP TRAPPs sikkerhedsbøjle er monteret på nogenlunde samme måde som ryglænsstykkerne, blot ikke fastgjort med skruer, hvilket gør bøjlen aftagelig.

Sidde- og fodpladerne er monteret forskelligt på de to stole: I Leanderstolen er de monteret med beslag udenpå siddestykkerne, med skruebespænding bagfra. I TRIPP TRAPP er der tale om en skrueløs montage ved at pladerne skydes fra fronten vandret ind i de valgte spor på indersiden af rammekonstruktionen.

I Leanderstolen er det muligt at indstille sikkerhedsbøjlen i to positioner, i mod kun en på TRIPP TRAPP stolen.

Endelig skal nævnes at Leanderstolen 'skræver' med benene på det bagerste stykke således at den har øget bredde og derved større væltestabilitet.

Spørgsmål 3:

Skønsmanden bedes beskrive forskelle og ligheder mellem Leanderstolen og Sitti stolen, jf. bl.a. bilag 5.

Svar:

Ligheder og forskelle kan delvis udledes af beskrivelserne i svaret på spm. 1.

Angående lighederne mellem Leanderstolen og Sitti stolen:

Der er ikke mange lighedspunkter mellem de to stole.

De er omtrent lige høje (Sitti stolens centrale søjle rager dog et stykke højere op, uden at det dog har nogen funktionel betydning).

De er også omtrent lige brede.

De har begge (næsten) vandrette sidde- og fodplader.

Begge stole har sikkerhedsbøjle, om end af noget forskellig udformning.

Træsarten er i begge tilfælde angivet til at være lakeret bøg, om end Leanderstolen i det fremviste eksemplar har en noget lysere fremtoning.

Angående forskellene mellem Leanderstolen og Sitti stolen:

I modsætning til TRIPP TRAPP stolen har Sitti en mere afrundet udformning der på enkelte punkter kommer tættere på Leanderstolens design. Forskellene er dog også meget store. Ikke mindst det karakteristiske rygradsagtige søjletema på Sitti gør at de to stole virker meget forskellige.

Den korsformede fod på Sitti er også meget forskellig fra Leanderstolens konstruktion.

Leanderstolen har i kraft af sin konstruktion også en let fjedrende effekt ved belastning, mens Sitti stolen er næsten helt stiv.

Hvor Leanderstolens sidde- og fodplader er ens, så er Sitti stolens siddeplade noget mindre og fodpladen væsentlig større.

Ryglænene på de to stole er temmelig forskellige i både størrelse og form.

I Leanderstolen er det muligt at indstille sikkerhedsbøjlen i to positioner, i mod kun en på Sitti stolen, der derimod har to indstillinger for de sideværts sikkerhedsgjorde.

Spørgsmål 4:

Hvilke træk kan syns- og skønsmanden genfinde i designet i Leanderstolen, som findes i TRIPP TRAPP stolen?

Svar:

Ligheder mellem TRIPP TRAPP stolen og Leanderstolen kan delvis udledes af svarene på spm. 1 og 2.

På grund af det sammenfaldende funktionelle formål med de to stole (at være barnehøjstole til brug ved et spisebord), er der naturligvis en vis lighed i størrelse og proportionering på de to stole.

Der er også en vis formmæssig lighed i mellem de to stoles sidestykker, om end den ikke er specielt stor.

Begge stole har også to trinvis indstillelige sidde-/fodplader, om end af forskellig udformning og monteringsmetode.

Den sorte gjord, fremstillet af et skindlignende materiale, til fastgørelse mellem sikkerhedsbøjle og sædet er af næsten samme konstruktion og udformning. Mindre detaljer adskiller de to, fx har TRIPP TRAPP's gjord fået præget Stokke- og TRIPP TRAPP logoet i skindet, mens Leanderstolens gjord er forsynet med en påsyet navne-label.

Spørgsmål 5:

Hvilke træk kan syns- og skønsmanden genfinde i designet i Leanderstolen, som findes i Sitti stolen?

Svar:

Ligheder mellem TRIPP TRAPP stolen og Leanderstolen kan delvis udledes af svarene på spm. 1 og 2.

Der er faktisk ingen lighedstræk imellem de to stole.

Spørgsmål 6:

Er det sandsynligt, at Leanderstolen er fremstillet uden kendskab til Sitti stolen?

Svar:

Ja, det er meget sandsynligt.

Spørgsmål 7:

Kan Leanderstolen betegnes som en bearbejdelse af designet i TRIPP TRAPP stolen?

Svar:

Man kan ikke sige at Leanderstolen blot er en bearbejdelse af TRIPP TRAPP stolen idet den besidder så mange karakteristiske egne designelementer, at det må betegnes som et selvstændigt design, jf. svar på spm. 2 og 4.

Spørgsmål 8:

Kan Leanderstolen betegnes som en bearbejdelse af designet i Sitti stolen?

Svar:

Nej, det kan man ikke sige, jf. svarene på spm. 1, 3, 5 og 6.

Spørgsmål 9:

Kan Leanderstolen betegnes som en bearbejdelse af designet i TRIPP TRAPP stolen og Sitti stolen i kombination?

Svar:

Nej, det kan man ikke sige, jf. de tidligere besvarelser.

Spørgsmål 10:

Fremtræder Leanderstolen ud fra en helhedsvurdering som en efterligning af TRIPP TRAPP stolen?

Svar:

Nej, det gør den ikke, jf. de tidligere besvarelser.

...

Spørgsmål 12:

Udgør Leanderstolen et nyt og selvstændigt værk?

Svar:

Ja, det er skønsmændenes fælles opfattelse.

Spørgsmål 13:

Såfremt svaret på spørgsmål 12 er bekræftende, bedes skønsmanden nærmere uddybe hvori originaliteten består.

Svar:

Det er skønsmændenes opfattelse at Leanderstolen er et helstøbt design i sit hele udtryk, og at der er tale om en lettere, mere dynamisk, afrundet og fjedrende konstruktion.

Særligt lægges der vægt på, at den konstruktive løsning ved montagen af sidde- og fodplade på sidestykkerne med unbrakoskruer giver en statisk stabilitet der eliminerer behovet for den afstivning med metalprofiler, som TRIPP TRAPP stolen anvender.

Desuden opnås visse funktionelle forbedringer ved at ryglænet og sikkerhedsbøjlen kan indstilles i forskellige positioner.

4.2 Dernæst de af Leanderform ApS ... stillede supplerende spørgsmål:

Spørgsmål 1:

Frembyder Leanderstolen for forbrugerne en nærliggende mulighed for forveksling med TRIPP TRAPP stolen?

Svar:

Nej, der er efter vores bedste overbevisning ikke nogen nærliggende mulighed for forveksling af de to stole. Blandt mennesker med bare det mindste kendskab til, og interesse for møbler kan der ikke være tvivl om at Leander stolen er anderledes og ikke kan forveksles med TRIPP TRAPP stolen. Ligesom TRIPP TRAPP stolen har sit eget særpræg, har Leanderstolen sit karakteristiske svungne formsprog, så hos de fleste almindelige forbrugere vil forskellene være tydelige, selv når stolene ikke præsenteres sammen.

Spørgsmål 2:

Adskiller formsproget i Leanderstolen sig væsentligt fra formsproget i TRIPP TRAPP stolen og i bekræftende fald, på hvilke punkter?

Svar:

Ja, formsproget i Leanderstolen adskiller sig væsentligt fra formsproget i TRIPP TRAPP stolen. Som det kan ses af besvarelsen af flere af spørgsmålene fra advokat Per Håkon Schmidt, så er det især igennem Leanderstolens organiske lethed og anderledes konstruktive løsninger, at man kan se en tydelig forskel på de to stoles design. Design og indstillingsmuligheder omkring rygstøtte og sikkerhedsbøjle er også markant forskellige på Leander stolen i fht. TRIPP TRAPP stolen.

...

Spørgsmål 4:

Genfindes TRIPP TRAPPs lige linjer og meget stringente form, samt anvendelsen af "L-formen" til sidevangerne og de vandrette ben, i Leanderstolen?

Svar:

Nej (Se endvidere svarene på bl.a. spm. 7 og 13 fra sagsøger og svar på supplerende spm. 1). Det velkendte og karakteristiske formsprog der er anvendt i TRIPP TRAPP stolen, og som især kendetegnes ved det i sidevangerne brug af rette stykker massivt træ, kan ikke genfindes i Leanderstolen. Der gøres i begge stole brug af en form der kan ligne et "L" eller et omvendt 7-tal", men selve formgivning af dette element adskiller sig væsentligt i de to stole."

Forklaringer

Karsten Larsen, Country Sales Manager – Nordic, Stokke, har forklaret, at han varetager salg og markedsføring af Stokke i de nordiske lande. Han har arbejdet for Stokke i Danmark siden 1990 og i Norden siden 1998.

Sloganet "Stolen som vokser med barnet" begyndte Stokke at bruge i 1977-78. Sloganet "Stolen der vokser med barnet" blev brugt i Danmark fra 1992. Sloganet med "som" er den norske variant, der i Danmark blev oversat til "der". Da stolen ikke kan vokse, bygger sloganet på et ordspil, der udtrykker, hvordan stolen udvikler sig med barnet. TRIPP TRAPP stolen markedsføres med både designernavn og slogan.

Salget af TRIPP TRAPP stole har været oppe på 33.000 stk. I 2008 var salget 30.000 stk. og i 2009 25.000 stk. I 2009 var fødselstallet faldende. Sammenfattende er TRIPP TRAPPs markedsandel faldet. TRIPP TRAPP stolen er af en fantastisk god kvalitet med 7 års garanti og med en reklamationsprocent på under 1. Stolen forhandles gennem de gængse kæder, herunder BabySam, Ønskebørn, Kære Børn samt enkelte møbelforretninger og børnebutikker. Der er sammenlagt 102 forhandlere i Danmark med, hvilke der er indgået en forhandleraftale, der er notificeret i EU. Markedsføringsomkostningerne udgør omkring 1,7 mio. kr. årligt, hvoraf ca. 50 % vedrører TRIPP TRAPP stolen.

Leander stolen bygger på samme principper som TRIPP TRAPP stolen, og der er en stor grad af forvekslingsfare i distributionsleddet samt hos kunderne. Han kender ikke Leanderforms distribution. Der er imidlertid en sammenfaldende distribution i babybranchen, der udgør 95 % af omsætningen. Den næsten ensartede prissætning gør samtidig forvekslingsfaren endnu større.

Siden 2008 har Stokke i udstillingsmæssigt øjemed hængt stolene op på væggen. Det begyndte i butikkerne og er en god måde at vise stolen frem på, ligesom salgsarealet bliver

effektivt udnyttet. I Stokkes nye butikssindretning kan stolen hænges på en aluminiumsskinne via en clips. Ved et standarddisplay på et podie var forhandleren forpligtet til at vise mindst 3 stole ad gangen med henblik på at demonstrere stolens forløb og ændringsmuligheder.

Billederne af henholdsvis Leanderforms udstilling i Øksnehallen, af en ophængning af *Leander* stolen hos Ønskebørn i Brabrand og af en opstilling af *Leander* stolen på et podie hos BabySam i Vejle ligner tilnærmelsesvis samme opstillingsmåde som Stokkes. Billederne blev formentlig taget i slutningen af 2009.

Stokkes erstatningskrav er opgjort på grundlag af et dækningsbidrag på 369 kr. pr. stol, selvom der i dag er en større fortjeneste på TRIPP TRAPP stolen.

Baggrunden for brevet i december 2009 til forhandlerne var et sammenfald af flere ting. Der var flere verserende sager over hele verden, og det var et spørgsmål om kapacitet i Stokkes juridisk afdeling. Forud for brevet var sagerne mod Basson Baby ApS med Lulu stolen samt Tøjbamsen.dk med Hauch Alpha stolen netop blevet afsluttet. Han kontrollerede ikke, om forhandlerne efterlevede brevet. Der var ingen indrapportering om, at forhandlerne ikke havde overholdt brevet.

Brevet til forhandlerne blev sendt et par måneder efter, at Stokke havde tabt den hollandske sag mod Leanderform.

Der er tidligere sendt sådanne breve ud til forhandlerne, måske 3-4 gange. Han husker ikke, om der blev rettet henvendelse til forhandlerne inden sagen mod Basson Baby ApS. Når en sag startes op, blev der sendt en orientering til forhandlerne. Han får besked fra juridisk afdeling, når forhandlerne skal underrettes.

Stig Leander, direktør og enejer af Leanderform, har forklaret, at han har designet samtlige af selskabets møbler. Han har en håndværksmæssig baggrund som smed, og han har altid haft interesse for formgivning.

Hans første produkt var Leander vuggen. Hans svigerinde ventede tvillinger, og da han selv havde tre børn i forvejen, designede han vuggen. I dag ser vuggen ikke helt ud som dengang.

Virksomheden startede i hans garage. Han lånte siden 100.000 kr. og stiftede Leanderform ApS. Selskabet beskæftiger pt. 10 medarbejdere. Selskabets omsætning voksede i be-

gyndelsen voldsomt med 400-500 % årligt, men i de senere år var væksten faldet til 30-40 %. Selskabets markedsområde er Danmark og udlandet. De har på verdensplan kunder i 35 lande. I Danmark bliver produkterne solgt gennem de gængse kæder samt enkeltforhandlere. Der er nogen af forhandlerne, som har internetsalg.

I hans design lægger han vægt på, hvem der skal bruge møblet, dvs. børnene. Møblerne skal samtidig slippe det barnlige udtryk og arbejde mere sammen med de voksnes møbler, der også står rundt om spisebordet. Derudover skal der arbejdes med gode materialevalg. Formspændt træ er i den forbindelse et interessant materiale at arbejde med.

Udviklingen af *Leander* stolen var en proces, der begyndte primo 2006. Den første prototype var i en rå udgave klar i september 2006, hvor den blev vist på Kind + Jugend messen i Tyskland. Det var svært at svare på, hvor hans inspiration kom fra. Han havde ikke fået inspirationen fra TRIPP TRAPP stolen, og han undersøgte ikke forinden markedet for børnestole. *Leander* stolen skulle være fysisk let og komme børnene i møde, herunder med mulighed for indstilling af sæde, ryg og bøjle.

Han er autodidakt og har udviklet sin egen metode. Ved design af et nyt møbel finder han først møblets fysiske rammer – dvs. højde og bredde. Han laver herefter en tegning på en blød plade, eksempelvis flamingo, og former herefter møblet på stedet. Han sætter eventuelt noget pap på og klipper det til. Det er en organisk proces uden brug af computer. Han brugte samme metode ved udviklingen af *Leander* stolen. Han kendte på forhånd TRIPP TRAPP stolen, men ikke Sitti stolen. Han havde ikke ved fremstillingen af *Leander* stolen en TRIPP TRAPP stol stående i værkstedet.

Leander stolen produceres i Rumænien. Den første *Leander* stol blev solgt i slutningen af 2008 eller begyndelsen af 2009. Der var mange startvanskeligheder forbundet med produktionen. Den første producent nåede at lave en mindre serie, hvorefter fabrikken lukkede. Der blev herefter fundet en ny producent, som også kort efter lukkede, hvorefter den nuværende producent blev fundet. *Leander* stolen har kontinuerligt været på det danske marked i et års tid – formentlig siden foråret 2009.

Selskabet har opnået priser og nomineringer for *Leander* vuggen. *Leander* stolen har ikke vundet nogen priser. Selskabet har ikke gjort meget for at markedsføre *Leander* stolen. Der var tale om et nystartet selskab, hvor ressourcerne skulle prioriteres, og hvor samtlige

produkter var vigtige. Det var endvidere ikke behageligt at blive sagsøgt for at have lavet et kopiprodukt. Selskabet har derfor holdt lav profil med *Leander* stolen.

Forhandlerne i Danmark reagerede positivt på stolen. Salgsprisen til forhandlerne er ca. 675 kr., og dækningsbidraget er på ca. 40 %. Inden Stokke udsendte forhandlerbrevet havde selskabet 85-88 forhandlere i Danmark, hvilket i 90 % af tilfældene var kæder. Der blev solgt ca. 120 stole om måneden til ca. 86 forhandlere. Efter forhandlerbrevet blev forhandlerskaren reduceret til 8-9 butikker, og der var ingen kæder tilbage, kun enkeltbutikker. Stokkes forhandlerbrev har derfor haft store konsekvenser for selskabet. Han havde eksempelvis ansat en sælger, da *Leander* stolen kom på markedet. Sælgeren skulle køre rundt til butikkerne og oparbejde kendskabet til *Leander* stolen. Sælgeren blev opsagt, da det ikke længe var lønsomt, så længe selskabet ikke havde fri adgang til markedet.

Bilag 10 er et informationsskilt udarbejdet af Leanderform vedrørende *Leander* stolen. Han har ikke selv lavet skiltet, men han har selvfølgelig været inde over det. Det var først ved sagsanlægget, at han blev opmærksom på teksten "Vokser med barnet". Teksten blev efterfølgende fjernet. Det var ikke afgørende, at der stod "vokser med barnet". Det grundlæggende var, at stolen havde en justeringsmulighed. Han kendte ikke Stokkes slogan som varemærke. Han mener ikke, at teksten er blevet benyttet på andre skilte. Skiltet blev sendt ud til forhandlerne i forbindelse med, at den førnævnte sælger begyndte at opdyrke markedet, og der viste sig et behov for noget salgsmateriale til butikkerne. Dette var formentlig i slutningen af 2009.

Det er gængs i mange brancher at hænge produkterne op på væggen eller udstille dem på et podie. Salgsarealerne skal udnyttes bedst muligt, og kvadratmeterprisen på et butiksareal er enormt dyrt. Selskabet lavede også et beslag til brug for ophængningen af stolene i butikkerne. Podiet med tre *Leander* stole hos BabySam i Vejle var egentlig tiltænkt et butiksvindue. Podiet var kun beregnet til at vise to stole - én set forfra og én set fra siden. Opstillingen med tre *Leander* stole skete ikke på Leanderforms initiativ. Leanderform benytter sig i øvrigt ikke længere af podier. Han har sikkert set, at Stokke udstiller TRIPP TRAPP stolen på et podie. Han var dog ikke opmærksom herpå, da han lavede podiet til butiksvinduet.

Overskriften "Trip Traps afløser" er ikke forfattet af ham. Han kendte ikke til hjemmesiden og har ikke hjulpet med opsætningen heraf. Han foretog sig ikke noget, da han blev bekendt med teksten og hjemmesiden.

Skønsmændene Thomas Dickson og Hans Thyge Raunkjær har vedstået syns- og skønsertilklæringen og har supplerende forklaret, at ingen af dem tidligere har været udmeldt som skønsmand.

Den "organisk svungne" trend er en blandt flere parallelle trends, som tidsmæssigt svinger frem og tilbage. *Leander* stolens opadgående bue på underdelen er en markant forskel i forhold til TRIPP TRAPP stolens meder og trædepuder og udgør dermed en anden æstetisk oplevelse. Fastgørelsen af *Leander* stolens rygstykke på vangerne er en anden forskel, ligesom monteringen af sidde- og fodpladen er en tredje forskel. Den fjerde forskel er muligheden for at indstille sikkerhedsbøjlen i to positioner, og den femte forskel er, at *Leander* stolen nærmest "skræver" med benene på det bagerste stykke.

Af ligheder mellem *Leander* stolen og Sitti stolen kan nævnes knækket på ryggen/vangerne, hvis man skal helt ud i yderlighederne. Der er et stort svunget forløb på Sitti stolen, hvorimod det på *Leander* stolen er en lille parentetisk bøjning. Det er vanskeligt at sammenligne stolene, da Sitti stolen er en søjlekonstruktion, og *Leander* stolen er bygget med to vanger. Vedrørende forskellene kan nævnes, at Sitti stolens sidde- og fodplade kan indstilles uden brug af værktøj. Derimod er fastgørelsesmåden mere diskret på *Leander* stolen. Der er sammenfattede store forskelle i formgivning af henholdsvis Sitti stolen og *Leander* stolen.

Vedrørende et eventuelt kendskab til Sitti stolen ved fremstillingen af *Leander* stolen forklarede skønsmændene, at en designer/producent normalt er orienteret om, hvad der sker på et segments område.

Leander stolen kan ikke betegnes som en bearbejdelse af TRIPP TRAPP stolen, da *Leander* stolen har et særegent formsprog og flere designmæssige forskelligheder. *Leander* stolen er et nyt og selvstændigt værk, hvor de forskellige udtryk og detaljer hænger sammen. Der er et overordnet organisk fællesudtryk, herunder eksempelvis den bladagtige ryg. Alle detaljerne underordner sig den samme fortælling. Inspirationen til et nyt produkt kommer ofte fra de produkter, som vi omgiver os med. Det er således forkert at tro, at et nyt design kræver, at der skal opfindes en helt ny form.

Vedrørende forvekslingsmuligheden har de svaret efter bedste overbevisning. Det er ikke muligt at se, hvad der sker i forbrugernes hoveder, hvilket igen er påvirket af den kon-

krete markedsføring. Der er sammenfattende tale om to forskellige designs. *Leander* stolen er et selvstændigt design og fremstår ikke som en efterligning af TRIPP TRAPP stolen eller Sitti stolen. En gennemsnitsforbruger vil derfor kunne se forskel på stolene.

Parternes synspunkter

Stokke har gjort gældende, at Stokke har ophavsret til TRIPP TRAPP stolen, og at *Leander* stolen er en efterligning heraf. TRIPP TRAPP stolen er endvidere beskyttet som et tredimensionelt varemærke, ligesom sloganet "Stolen der vokser med barnet" er beskyttet som varemærke. Efter en samlet vurdering er *Leander* stolen endvidere en meget nærgående efterligning af TRIPP TRAPP stolen, hvilket er i strid med markedsføringsloven. Endelig har Stokke ikke misbrugt sin position ved sin henvendelse til TRIPP TRAPP forhandlerne.

Ved Højesterets dom i Tvilum sagen blev det afgjort, at TRIPP TRAPP stolen nyder beskyttelse som brugskunst efter ophavsretslovens § 1, og at den ophavsretlige beskyttelse er begrænset til nærgående efterligninger.

I nærværende sag er der afholdt syn og skøn. Skønsmændene har ikke tidligere været udmeldt i en retssag, hvilket også er kommet til udtryk i skønserklæringen. Skønsmændene har således fortabt sig i detaljerne på *Leander* stolen, herunder de buede ben og monteringen bagfra af ryg, sidde- og fodplade. Den smule variation, der er på *Leander* stolen, er dog ikke tilstrækkelig til at bringe den ud af TRIPP TRAPP stolens beskyttelsesområde.

TRIPP TRAPP stolen og *Leander* stolen har samme geometri og virkemidler, og der er ikke lavet meget om. Stig Leander har forklaret, at han ikke havde TRIPP TRAPP stolen i tankerne ved designet af *Leander* stolen. Dette er dog højst usandsynligt, hvorfor retten bør se bort fra Stig Leanders forklaring herom.

Der skal sondres mellem helhedsvurderingen og formsproget. Der er begrundet tvivl, om skønsmændene har forstået denne sondring. Det afgørende er, om *Leander* stolen efter en juridisk helhedsvurdering, opleves som værende væsentlig forskellig fra TRIPP TRAPP stolen. Stolenes formsprog er forskelligt, men helhedsindtrykket er stadig det samme, hvorfor der foreligger en krænkelse af TRIPP TRAPP stolen. TRIPP TRAPP stolen har en stærk beskyttelse og er et indarbejdet produkt, og der er risiko for, at forbrugerne forveksler produkterne.

Såfremt *Leander* stolen skal være ophavsretligt beskyttet, skal den flytte sig så tilstrækkeligt meget fra TRIPP TRAPP stolen, for at der kan være tale om et nyt værk. Leanderform har ikke vundet nogen priser for *Leander* stolen, og skønsmændene kom under afhjemlingen ikke med en grundig forklaring på, hvorfor *Leander* stolen var et nyt værk. *Leander* stolen er alene en moderne udgave af TRIPP TRAPP stolen og dermed ikke et nyt selvstændigt værk. *Leander* stolen er underdelen af TRIPP TRAPP stolen og overdelen af Sitti stolen. Der er derfor tale om en meget snæver begrundelse for overhovedet at betragte *Leander* stolen som et nyt værk.

Den varemærkeretlige beskyttelse vedrører forbindelsen til kunden og markedet. En vare kan blive sit eget varemærke – et tredimensionelt varemærke. Stokke har fået registreret TRIPP TRAPP stolen som et tredimensionelt varemærke. Der er en nærgående lighed mellem stolene og dermed en forvekslingsrisiko, hvorfor der er tale om en overtrædelse af varemærkelovens § 4.

Ved Sø- og Handelsrettens afgørelse i sagen Stokke mod Basson Baby ApS er det afgjort, at Stokkes slogan "Stolen der vokser med barnet" gennem indarbejdelse har opnået særpræg som varemærke i relation til barnestole. Leanderform har i sin markedsføring benyttet betegnelsen "vokser med barnet". Dette udgør en krænkelse af Stokkes varemærke.

Desuden lægger Leanderforms markedsføring af *Leander* stolen sig tæt op af Stokkes markedsføring af TRIPP TRAPP stolen. Stig Leander har forklaret, at han ikke kendte Sitti stolen, selvom den havde været på markedet siden 1994, ligesom han heller ikke kendte Stokkes slogan, eller udstillingen af TRIPP TRAPP stolen på et podie eller ved ophængning på væggen. Der er en grundlæggende regel om kendskab til markedet, hvilken Leanderform ikke har overholdt ved at "trampe" direkte ind i andres rettigheder.

Samlet gøres det gældende, at kombinationen af produkt efterligningen, beskyttelsen efter varemærkeloven af stol og slogan, og den ensartede markedsføring gør, at der foreligger en krænkelse af markedsføringslovens §§ 1 og 18. Leanderform har i stedet for at distancere sig fra Stokke gjort det direkte modsatte og lagt sig tæt op ad Stokke.

Leanderform er herefter erstatningsansvarlig for Stokkes tab, der samlet kan opgøres til 1.400 stole ganget med et dækningsbidrag på 369 kr. Der er i den forbindelse alene nedlagt krav om en erstatning på 100.000 kr. Endvidere skal Peter Opsvik tilkendes en godtgørelse på 30.000 kr.

Vedrørende Stokkes forhandlerbrev gøres det gældende, at enhver har ret til at beskytte sit eget produkt. Af forhandlerkontrakten, hvis vilkår er godkendt af EU-Kommissionen, fremgår, at forhandleren ikke har ret til at markedsføre eller sælge produkter, der krænker Stokkes rettigheder. Leanderform har i den forbindelse påberåbt sig markedsføringslovens § 3, der dog ikke dækker dette forhold, men derimod vildledende og urigtige angivelser. Der er ikke handlet aggressivt fra Stokkes side, da det fremgår af brevet, at Stokke mener, at der foreligger en krænkelse, og da sagerne mod Basson Baby ApS og Tøjbamsen.dk i øvrigt netop var blevet vundet. Det fremgår endvidere af forhandlerkontrakten, at Stokke "uden urimelig forsinkelse [skal] tage alle nødvendige skridt til at få de krænkende produkter fjernet fra markedet", hvilket er sket med anlæggelse af nærværende retssag.

Leanderform har gjort gældende, at *Leander* stolen ikke er en efterligning af TRIPP TRAPP stolen. Dette er godtgjort ved skønserklæringen, der endda tillægger *Leander* stolen en ophavsretlig beskyttelse.

Det bestrides ikke, at TRIPP TRAPP stolen er ophavsretligt beskyttet. Spørgsmålet er derimod omfanget af denne beskyttelse, hvilket Højesteret har gjort op med. Ved et funktionalistisk formsprog er der en minimal beskyttelse begrænset til meget nærgående efterligninger.

Allerede fordi *Leander* stolen ikke er en efterligning, kan der heller ikke være tale om en nærgående efterligning. Skønserklæringen, der er udarbejdet af en henholdsvis anerkendt industriel designer og møbelarkitekt, gør klart og utvetydigt op med beskyttelsen af TRIPP TRAPP stolen. Ved produktefterligningssager bør retten følge skønserklæringen, og det vil være meget usædvanligt, såfremt retten vælger at tilsidesætte skønserklæringen.

Der er i sagen tale om to vidt forskellige stole. TRIPP TRAPP stolen er udtryk for den stringente 70'er stil, og *Leander* stolen er udtryk for den organiske stil. Der er på hvert enkelt punkt forskel på stolene, herunder i detaljen samt i helhedsindtrykket. Eventuelle ligheder skyldes samme funktionelle formål. Begge stole er bagud vendte, hvilket er betinget af indstillingen af sæde- og fodplade. Der er for begges vedkommende tale om frisvinger stole uden bagben, hvilket har været anvendt siden 1920, hvor Mies van der Rohe lavede en sådan. *Leander* stolen er i den henseende en rigtig frisvinger stol med den fjedrende effekt. *Leander* stolen må betragtes som et nyt og selvstændigt værk i et helstøbt design.

Stig Leander har forklaret, at han kendte TRIPP TRAPP stolen, men at han ikke benyttede den som udgangspunkt. Skønserklæringen, der i øvrigt stemmer overens med den hollandske dom, bekræfter dette.

Stig Leander har forklaret, at han ikke kendte Sitti stolen. Efter skønserklæringen kan det lægges til grund, at *Leander* stolen kan være designet uden kendskab til Sitti stolen. Det er endvidere spørgsmålet, hvor kendt Sitti stolen overhovedet er. Der er ingen lighedstræk mellem de to stole, og hvis der overhovedet skulle være en lighed, må der være tale om en lovlig dobbeltfrembringelse.

Stokke har under sagen forsøgt at kumulere rettighederne fra to forskellige stole - nemlig TRIPP TRAPP stolen og Sitti stolen – og har herefter påstået, at *Leander* stolen er en krænkelse af den kumulerede stol. Hvis der imidlertid hverken er en krænkelse af TRIPP TRAPP stolen eller Sitti stolen hver for sig, er der heller ikke nogen krænkelse sammenlagt.

TRIPP TRAPP stolen er registreret som et tredimensionelt varemærke. Der er meget strenge regler for tredimensionelle varemærker, og i dag kunne Stokke ikke have opnået en sådan registrering. En vare kan således ikke være sit eget varemærke, og der er derfor ingen ekstra beskyttelse at hente fra varemærkeloven. Der skal således efter begge regelsæt foretages den samme vurdering.

Vedrørende den påståede markedsføringsretlige beskyttelse gøres det gældende, at såfremt der ikke foreligger en efterligning eller tilstræbt efterligning, foreligger der heller ikke nogen konceptplagiering. Der er ingen forvekslingsrisiko. Forbrugerne er udmærket i stand til at adskille produkterne. Leanderform har endvidere ikke opfordret forhandleren til på sin hjemmeside at sammenligne *Leander* stolen med TRIPP TRAPP stolen. Det er tillige nyt, at det skulle være odiøst at kræve næsten samme pris for produktet.

Med hensyn til Stokkes konceptsynspunkt er dette gjort gældende på et temmelig løst grundlag. Der er fremlagt et billede fra en messe og to butiksudstillinger. Der er tale om to forskellige omsætningsled – messen er rettet mod forhandlerne, og butikkerne er rettet mod forbrugerne. Det er fuldstændig udokumenteret, at Stokke skulle have opfundet konceptet med ophængning af stole på væggen. Endvidere ligner Stokkes og Leanderforms stande ikke hinanden. Der er intet fantastisk ved at udstille stolene på et podie - dette sker også i Bilka. Det er endelig ikke Leanderform, der har opstillet tre stole på podiet, men derimod forhandleren.

Efter Sø- og Handelsrettens dom i sagen Stokke mod Basson Baby ApS må det konstateres, at varemærket "Stolen der vokser med barnet" har opnået særpræg gennem indarbejdelse. Der er dog overordnet tale om en beskrivende tekst, hvorfor beskyttelsen er snæver og afgrænset til den præcist samme ordlyd. Leanderform har brugt udtrykket "Vokser med barnet". Dette er ikke forveksleligt med "Stolen der vokser med barnet". Som det fremgår af Leanderforms annonce, er teksten "Vokser med barnet" et blandt flere udsagn, der beskriver *Leander* stolens funktion. Efter varemærkelovens § 5 er det tilladt at beskrive produktets funktion og egenskaber.

Der foreligger samlet ikke nogen krænkelse, hvorfor der heller ikke skal udmåles nogen erstatning. Såfremt retten kommer frem til, at der er en krænkelse, har Stokke ikke dokumenteret noget tab. Et eventuelt rimeligt vederlag må udmåles på baggrund af ca. 1.400 solgte stole. Vedrørende den påståede konceptkrænkelse er det markedsføringsretlige tab ligeledes udokumenteret.

Ved Stokkes brev blev 77 af 86 forhandlere bedt om at vælge side inden 48 timer. Forhandlerne valgte ikke overraskende at efterleve Stokkes krav, da forhandlerne er mest afhængige af Stokke. Leanderform mistede herved 90 % af sit forhandlernet. Stokkes henvendelse kom endvidere på et tidspunkt, hvor Stokke havde kendt til *Leander* stolen i 1½ år, og hvor Stokke netop havde tabt sagen i Holland til Leanderform om den nøjagtigt samme stol, og skønsærklæringen i nærværende var samtidig undervejs. Stokke valgte derfor det ekstraordinære skridt og fik et de facto fogedforbud i markedet.

Det i Stokkes forhandlerkontrakt fastsatte vilkår er ikke ulovligt. Derimod er håndhævelsen af vilkåret ulovligt og i strid med god markedsføringsmæssig skik og reglerne om sammenlignende reklame. Af Konkurrenceankenævnets afgørelse af 5. december 1997 fremgår, at Stokke kun kan påberåbe sig vilkåret, når "der foreligger et objektivt grundlag derfor af en så betydelig klarhed, at risikoen for, at der foreligger misbrug af en dominerende position, ikke kan anses for væsentlig". Hvis dette overføres på den markedsføringsretlige vurdering, skal Stokke enten afvente domsafsigelsen eller i det mindste en skønsærklæring. Der forelå ikke et sådant objektivt grundlag for Stokkes henvendelse til forhandlerne. Stokke må ikke vildlede, miskreditere eller fremstille overfor markedet, at det er tale om en kopi, hvis dette ikke er tilfældet. Dette er retsstridigt og utilbørligt efter markedsføringsloven. Stokke burde i givet fald have benyttet sig af reglerne om nedlæggelse af fogedforbud.

Stokke ifalder derfor ved sin retsstridige og utilbørlige adfærd et erstatningsansvar efter markedsføringslovens §§ 1 og 3, jf. § 20, stk. 2 og 3.

Sø- og Handelsrettens afgørelse

Det er ubestridt, at Peter Opsviks udformning af TRIPP TRAPP stolen nyder beskyttelse som brugskunst efter ophavsretsloven.

Skønsmændene har udtalt, at TRIPP TRAPP stolen har et for 1970'erne tidstypisk design med brug af lige stykker træ, rette linjer og en kraftig dimensionering, hvorimod *Leander* stolen har et spinklere, lettere og mere afrundet organisk udseende. På *Leander* stolens underdel er der en opadgående bue, hvorved stolen hviler på fire punkter, hvorimod TRIPP TRAPP stolen nærmest står på to meder med fire påmonterede "trædepuder". Der er endvidere forskel på stolenes montering af henholdsvis ryglæn, sidde- og fodplade og sikkerhedsbøjle.

Efter skønsmændenes vurdering besidder *Leander* stolen besidder så mange karakteristiske egne designelementer, at den ikke kan betegnes som en bearbejdelse af TRIPP TRAPP stolen, men at den derimod må betragtes som et selvstændigt design.

Herefter og ud fra en samlet helhedsvurdering er der en betydelig forskel mellem *Leander* stolen og TRIPP TRAPP stolen. Det er derfor ikke godtgjort, at der foreligger en krænkelse af Stokkes rettigheder til TRIPP TRAPP stolen.

Den omstændighed, at TRIPP TRAPP stolen er registreret som et tredimensionelt varemærke, kan ikke føre til et andet resultat, da der ikke foreligger en nærgående efterligning eller forvekslingsrisiko. *Leander*form har derfor ikke overtrådt varemærkelovens § 4 ved markedsføring og salg af *Leander* stolen.

Efter bevisførelsen lægger retten til grund, at fremvisning af stole ved ophængning på væggen eller opsætning på et podie er en alment forekommende udstillingsform i møbelbranchen. Det bemærkes i øvrigt, at det ikke er godtgjort, at *Leander*form har stillet krav til forhandlerne om, at der skulle udstilles tre *Leander* stole på podiet. Opstillingen på podiet er derfor alene udtryk for den pågældende forhandlers eget valg.

Vedrørende overskriften "Trip Traps afløser" på Børnebiksens hjemmeside, er det ikke godtgjort, at Leanderform på nogen måde har påvirket eller haft indflydelse på udformningen heraf.

Herefter findes Leanderform – uanset brugen af udtrykket "Vokser med barnet" – ikke at have overtrådt markedsføringslovens § 1.

Leanderform frifindes herefter for Stokkes påstand 1, 2, 4 og 6.

Sø- og Handelsretten har i dom af 17. november 2009 i sagen Peter Opsvik og Stokke AS mod Basson Baby ApS fastslået, at Stokkes slogan "Stolen der vokser med barnet" gennem en kraftig markedsføring og indarbejdelse har opnået særpræg i relation til produktet barnestole.

Ved Leanderforms brug af udtrykket "vokser med barnet" i annoncer for *Leander stolen* er der en klar reference til og forvekslingsrisiko med Stokkes varemærke. Leanderform krænker derfor Stokkes varemærket ved brugen heraf. Der gives derfor Stokke medhold i påstand 3.

Efter det ovenfor anførte, og da det ikke er godtgjort, at Stokke har lidt tab ved Leanderforms anvendelse af sloganet, frifindes Leanderform for krav om erstatning. Efter omstændighederne, herunder at Leanderform straks ved påkrav fjernede sloganet, tilkendes der ikke Stokke et vederlag, hvorfor Leanderform frifindes for påstand 5.

Stokke rettede skriftlig henvendelse til sine forhandlere og meddelte, at der var indledt sag mod Leanderform vedrørende *Leander stolen*, der blev anset for at være "en kopi af Tripp Trapp". Det blev samtidig meddelt forhandlerne, at salget og markedsføringen af *Leander stolen* skulle ophøre inden for 48 timer, og at forhandleraftalen med Tripp Tripp i modsat fald ville blive opsagt med øjeblikkelig virkning.

Ved henvendelsen til forhandlerne har Stokke givet udtryk for sin subjektive vurdering af sagen og har samtidig omtalt *Leander stolen* som en "kopi". Henvendelsen skete efter viden om resultatet af den hollandske dom, men Stokke undlod at oplyse om den. Stokke burde have vidst, at en sådan ufuldstændig og dermed misvisende henvendelse var egnet til mærkbart at påvirke forhandlernes markedsadfærd på en sådan måde, at de reelt undlod at forhandle Leanderform.

Stokke findes derfor ved forhandlerbrevet at have overtrådt reglerne om god markedsføringsetik og markedsføringslovens § 3, hvorfor Leanderforms påstand 1 og 2 tages til følge.

Under hensyn til sagens resultat skal Stokke AS og Peter Opsvik i forening betale sagsomkostninger til Leanderform ApS, der fastsættes til 53.900 kr., heraf dækker 3.900 kr. udgiften til retsafgift, og 50.000 kr. dækker udgiften til advokatbistand. Retten har ved fastsættelsen af sidstnævnte beløb lagt vægt på sagens værdi, karakter og forløb, herunder at der har været afholdt syn og skøn.

Stokke AS og Peter Opsvik har foreløbigt afholdt udgiften til syn og skøn med 58.050 kr. Da syn og skønnet har haft afgørende betydning for sagens afgørelse, skal Stokke AS og Peter Opsvik i forening endeligt afholde udgiften hertil.

Thi kendes for ret:

Leanderform ApS skal anerkende at være uberettiget til at benytte betegnelsen "Leanderstolen • vokser med barnet" ved markedsføring og salg af stolen vist på bilag 1.

Leanderform ApS frifindes for påstand 1-2 og 4-6.

Stokke AS skal anerkende at have handlet i strid med markedsføringslovens §§ 1 og 3 ved udsendelse af bilag J til Stokke AS' forhandlere.

Stokke AS skal anerkende at være erstatningsansvarlig for det af Leanderform ApS lidte tab, som følge af Stokke AS' overtrædelse af markedsføringslovens §§ 1 og 3.

Stokke AS og Peter Opsvik skal i forening betale 53.900 kr. i sagsomkostninger til Leanderform ApS og skal endeligt afholde udgiften til syn og skøn med 58.050 kr.

Sagsomkostningsbeløbet forrentes efter rentelovens § 8a.

Carsten Vagn Jacobsen

Mette Christensen

Thorkild Juul Jensen

(Sign.)

— — —

Udskriftens rigtighed bekræftes

P.j.v. SØ- og Handelsretten, den